

Nederland moet terug in voorhoede drugsdebat

Het inzicht dat criminalisering van drugsgebruik tot hoge kosten voor de maatschappij leidt, wint snel terrein. Als voormalig gidsland mist Nederland nu de boot, vindt Hugo van Aalderen.

De regering Obama heeft recentelijk aangekondigd de strafmaten voor drugsgebruik en drugshandel te verzachten. Daarmee komt de veertigjarige 'War on Drugs' eindelijk tot een eind. Het is een formalisering van de wereldwijde kentering die gaande is in de omgang met drugsgebruik.

Een paar voorbeelden: twee Amerikaanse staten, Washington en Colorado, hebben besloten de teelt van wiet te reguleren. Mexico en Colombia overwegen om in navolging van Uruguay cannabisgebruik te legaliseren.

Ook in Europa nemen landen als Tsjechië en Portugal stappen om drugsgebruik uit de criminele sfeer te halen. Nu duidelijk is dat deze oorlog niets opbrengt en slechts leidt tot grote maatschappelijke kosten, wijzigen steeds meer overheden hun koers.

Belangrijk hierbij is dat geen van deze overheden de heilstaat predikt. Drugsgebruik brengt risico's met zich mee, waarvan gezondheidsrisico's voor de gebruiker het zwaarst wegen. Door de nieuwe koers zullen deze risico's niet verdwijnen. Maar het inzicht dat criminalisering tot hoge maatschappelijke kosten leidt – overvolle gevangenissen, onbeheersbare illegale handel, gezondheidsrisico's – wint snel terrein.

Morele waakhond

Dan Nederland. In de jaren zeventig van de vorige eeuw, waarin grootschalig en openlijk drugsgebruik wereldwijd sterk opkwam, was Nederland – in Europa althans – de morele waakhond. Als klein en welvarend land ontwikkelde Nederland op tal van terreinen eigenstandig en progressief beleid. Nederland liep voorop met de legalisering van abortus, euthanasie en het homohuwelijk. In deze vrijzinnig liberale traditie

In Uruguay werd onlangs het gebruik van cannabis gelegaliseerd. Mexico en Colombia overwegen dat voorbeeld te volgen. FOTO REUTERS

kwam ook het Nederlandse drugsbeleid tot stand.

Van het eigenstandig cannabisbeleid tot aan het verspreiden van schone spuiten aan heroïnegebruikers – Nederland ontwikkelde een uniek beleid, pragmatisch laverend binnen de speelruimte van internationale verdragen en vanuit de overtuiging dat botweg criminaliseren geen oplossing was voor een maatschappelijk probleem. Verstandig uitgangspunt daarbij: drugsgebruik is niet uit te bannen.

Wij maakten onderscheid in gevaarlijke en minder gevaarlijk drugs. Het bekendste voorbeeld is het Nederlandse coffeeshopbeleid, dat weliswaar met voor- en achterdeur een grote tweeslachtigheid kent, maar het gebruik van cannabis uit de criminele sfeer houdt. Met een focus op

gezondheid en een open houding jegens de risico's leidde dat niet tot meer cannabisgebruikers per hoofd van de bevolking dan in het merendeel van onze buurlanden.

De uitzonderingspositie zadelde Nederland met een aantal specifieke problemen op. De voor- en achterdeurconstructie is een beleidsmatig en juridisch gedrocht dat al veel langer meegaat dan beleidsmakers ooit hadden gedacht. Het schemergebied tussen legaal en illegaal waarin het cannabisbeleid zich heeft gepositioneerd, maakt het beleid kwetsbaar in het maatschappelijk debat.

Problemen die voortkomen uit de Nederlandse eigenstandige positie, zoals drugstoerisme, worden keer op keer aangegrepen om het beleid ter discussie te stellen. In een onbeholpen poging lokale overlast in te dam-

men is het cannabisbeleid verder aangekleed met de wietpas en het 'ingezetenen criterium' dat overigens staatsrechtelijk een dubieus precedent schept.

Hoewel dit beleid niet houdbaar lijkt, gaat het kabinet nog verder. De focus verschuift naar veiligheid, criminalisering en repressie. Het kabinet wil cannabis met een hoger THC-gehalte dan 15 procent op lijst 1 zetten, waarin deze stof strafrechtelijk wordt gelijkgesteld met heroïne. Daarbij werkt het ministerie van justitie hard aan een wetsvoorstel, waarbij ook de 'voorbereidende handelingen' – denk aan lampen en growkits – voor de teelt strafbaar worden. Wetenschappelijke onderbouwing voor dit wetsvoorstel ontbreekt.

Pragmatische aanpak

Beide maatregelen zijn moeilijk uitvoerbaar, maar ze drukken cannabisgebruik in de illegaliteit. Nederland lijkt blind voor het feit dat er wereldwijd erkenning komt voor de meerwaarde van een pragmatische aanpak. Een aanpak waarin Nederland zelf altijd voorop liep. Het is verbijsterend dat onze regering het roer omgooit. In plaats van de focus op criminalisering zou het kabinet de vruchten moeten plukken van bewezen effectief beleid. Nederland moet terug in haar voorhoederol in het mondiale debat over drugsbeleid en met internationale partners in discussie gaan over de meerwaarde van de Nederlandse aanpak.

Niet om hiermee drugsgebruik te propageren of de risico's te bagatelliseren. Wel om wereldwijd te komen tot een aanpak waarbij tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten realistische resultaten worden behaald die binnen handbereik liggen: een lagere drugsgerelateerde criminaliteit, een regulering van de kwaliteit en de verspreiding van cannabis, lagere maatschappelijke kosten en een betere gezondheid voor cannabisgebruikers.

Hugo van Aalderen
directeur stichting Mainline
gezondheidspreventie voor
drugsgebruikers

commentaar

De mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteurs.

Schaliegas kan gewonnen worden, maar willen we het ook?

Boren moet niet alleen veilig zijn, maar ook passen in een route naar duurzaamheid

Schaliegas is een fossiele bron van energie. Niet duurzaam. Aangezien we deze fossiele bron nog niet hebben aangeboord, en iedereen weet dat we naar duurzaam moeten, kunnen we er beter niet aan beginnen. Niet boren naar schaliegas dus. Het zou een stelling kunnen zijn in een politiek debat. En die stelling kan best aangevochten worden, ware het niet dat dat principiële, politieke debat wellicht nooit zal plaatsvinden. Verscheidene politieke partijen en maatschappelijke organisaties vrezen dat we, via kleine stappen van voorstudie naar onderzoek naar proefboring, in de exploita-

tie van schaliegas terecht komen zonder dat de vraag op tafel is gekomen of we dat willen. In een brief aan de Tweede Kamer kondigde minister Kamp van economische zaken gisteren aan dat er in september een debat komt over proefboringen naar schaliegas. Achter de horizon van dat debat ligt een lange route van vergunningen voor en toezicht op een mogelijke exploitatie van schaliegas, maar niet meer een politiek debat in de Kamer. Dat strookt met de regels van het spel. Wie naar schaliegas wil boren moet verscheidene vergunningen aanvragen, milieueffectrapporten opstellen en goedgekeurd krijgen, en zich onderwer-

pen aan toezicht. Zo is de wet. Maar in het geval van schaliegas staan we op een kantelpunt. Het zit nu nog onaangeroerd in de diepe ondergrond. En op dit kantelpunt is de term 'proefboring' misleidend. Kamp suggereert dat we gaan uitzoeken of schaliegas veilig en schoon gewonnen kan worden. Maar, zoals hij in zijn brief aan de Kamer bevestigt, de 'proef' in deze proefboringen is alleen een economische, om te zien of het gas rendabel gewonnen kan worden. Proefboringen zijn het begin van exploitatie. Het debat dat Kamp voor september heeft aangekondigd is dus het cruciale. Het ingenieursrapport dat gisteren werd gepubliceerd,

concludeert dat met de huidige wet- en regelgeving de risico's van schaliegaswinning beheersbaar zijn. Dat zou goed kunnen. Maar in het politieke debat moet een andere vraag prevaleren: hebben we schaliegas nodig? Kunnen we de marsroute naar een volledig duurzame energievoorziening maken zonder schaliegas? Willen we andere fossiele bronnen vervangen door schaliegas, of gaan we alleen maar meer fossiel gebruiken? En als we schaliegas nodig hebben, moeten we dat dan uit de Nederlandse bodem halen? Het aanboren van deze fossiele bron moet niet alleen zonder risico's kunnen, maar ook passen in een deugdelijke energiepolitiek.